

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ОБДАРОВАНОЇ ДИТИНИ**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор

Максим Гальченко

« 25 » травня 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА ВИБІРКОВОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Підготовка педагогічних кадрів до роботи з обдарованими учнями»

для підготовки фахівців галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка»
зі спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки»
освітньо-наукова програма «Освіта та розвиток обдарованої особистості»

**Київ
2022**

Робоча програма навчальної дисципліни за вибором здобувача освіти «Підготовка педагогічних кадрів до роботи з обдарованими учнями» для аспірантів, які навчаються за галуззю знань 01 «Освіта/Педагогіка», спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки», освітньо-науковою програмою «Освіта та розвиток обдарованої особистості», 13 с.

Розробник:

Малиношевська Альона Василівна, кандидат педагогічних наук.

Робоча програма затверджена на засіданні відділу інноваційних технологій в освіті обдарованих (протокол № 5 від «16» травня 2022 р.)

Завідувач відділу інноваційних технологій
в освіті обдарованих,
доктор педагогічних наук, доцент

Іван Волощук

Схвалено вченою радою Інституту обдарованої дитини НАПН України
(протокол № 6 від 25 травня 2022 р.).

Голова вченої ради

Максим Гальченко

1. Опис навчальної дисципліни за вибором

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	вечірня форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 01 «Освіта/Педагогіка»	Вибіркова	
Модулів – 2	011 «Освітні, педагогічні науки», «Освіта та розвиток обдарованої особистості»	Рік підготовки	
Загальна кількість годин – 90		2	
		Семестр	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 год. самостійної роботи здобувача – 4 год.	Третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти	6	
		Лекції	
		16 год.	
		Семінарські	
		14 год.	
		Практичні	
		Самостійна робота	
		60 год.	
		Вид контролю: залік	

Примітка:

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи і індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 1:2.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: сформувати у здобувачів освіти базовий рівень знань про загальні теоретико-методологічні основи, ключові питання підготовки педагогічних працівників до роботи з обдарованими учнями, діагностики готовності їх до роботи з обдарованими учнями. Навчити особливостям створення програм підготовки педагогічних працівників до роботи з обдарованими учнями із усвідомленням особливостей когнітивних процесів вчителів і обдарованих осіб, властивостей особистості в процесі створення програми підготовки педагогічних працівників до роботи з обдарованими учнями.

Завдання:

- формування знань про сутність та структуру поняття «готовність вчителя до роботи з обдарованими учнями»;
- розкриття особливостей підготовки майбутніх учителів до роботи з обдарованими учнями;
- розкриття особливостей підготовки практикуючих учителів до роботи з обдарованими учнями;
- сформуванню уявлення про психологічні умови формування готовності педагогічних працівників до роботи з обдарованими учнями;
- розкриття діяльності педагогічних працівників як процесу, під час якого розкриваються здібності та обдарування учня;
- виявлення закономірностей творчої самореалізації педагога;
- забезпечення знаннями щодо визначення рівня готовності педагогічного працівника до роботи з обдарованими учнями;
- формування умінь здійснювати психолого-педагогічну підготовку вчителя до роботи з обдарованими учнями.

Згідно з вимогами освітньо-наукової програми аспіранти повинні сформувати **компетентності**.

Загальні (ЗК):

- **ЗК-5.** Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми науково-педагогічного характеру.
- **ЗК-6.** Здатність застосовувати сучасні інформаційні технології в науково-педагогічній діяльності.

Спеціальні (СК):

- **СК-6.** Здатність до професійно-педагогічного зростання, самоосвіти, саморозвитку, самореалізації і самоздійснення.
- **СК-8.** Здатність здійснювати освітньо-наукову діяльність у сфері педагогіки та психології обдарованості на всіх освітніх рівнях.

Очікувані програмні результати навчання (ПРН):

- **ПРН 1.** Вміти демонструвати системний науковий світогляд; володіти сучасними теоріями і концепціями в області педагогіки обдарованості та психології обдарованої особистості, професійною етикою; демонструвати загальний культурний кругозір; нести відповідальність за особистий професійний розвиток.
- **ПРН-5.** Вміти генерувати нові ідеї, створювати теоретичні моделі та креативні підходи до здійснення педагогічного дослідження; створювати нові методи в практично-педагогічній діяльності та новітні педагогічні методики з використанням сучасних інноваційних технологій.

- **ПРН-13.** Вміти демонструвати спроможність професійно-педагогічного зростання; володіти навичками самоосвіти, саморозвитку, самореалізації і самоздійснення.

- **ПРН-14.** Вміти керуватися у викладацькій діяльності принципами взаємодії з учасниками освітнього процесу; вміти вибудовувати освітній процес та взаємодію з обдарованими здобувачами освіти з урахуванням закономірностей їхнього психічного розвитку й зони найближчого розвитку; застосовувати сучасні та нові інтерактивні методи і форми навчання; аналізувати результати процесу їх використання в академічних групах; розробляти і рецензувати методичні рекомендації та навчальні посібники; вміти формувати освітнє середовище та використовувати професійні надбання в реалізації завдань інноваційної освітньої політики в області обдарованості.

3. Інформаційний обсяг вибіркової дисципліни

Модуль 1. Теоретичні основи формування готовності вчителя до роботи з обдарованими учнями

Тема 1. СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ «ГОТОВНІСТЬ ВЧИТЕЛЯ ДО РОБОТИ З ОБДАРОВАНИМИ УЧНЯМИ»

Психологічне розуміння поняття «готовність». Теоретичні підходи до формування концепту «готовність вчителя до роботи з обдарованими учнями».

Тема 2. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИЗНАЧЕННЯ ЗМІСТУ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ВЧИТЕЛЯ ДО РОБОТИ З ОБДАРОВАНИМИ УЧНЯМИ

Порівняльний аналіз щодо структурного визначення поняття «готовність вчителя до роботи з обдарованими учнями», теоретичні підходи щодо змістовного наповнення складових готовності вчителя до роботи з обдарованими учнями. теоретичні основи створення інструментарію для виявлення рівня готовності вчителів до роботи з обдарованими учнями.

Модуль 2. Практичні підходи формування готовності вчителя до роботи з обдарованими учнями

Тема 3. ДІАГНОСТИКА ГОТОВНОСТІ ВЧИТЕЛЯ ДО РОБОТИ З ОБДАРОВАНИМИ УЧНЯМИ

Загальна оцінка інструментарію для діагностики готовності вчителя до роботи з обдарованими учнями. Особливості добору інструментарію для діагностики готовності вчителя до роботи з обдарованими учнями. Методика діагностики готовності вчителя до роботи з обдарованими учнями.

Тема 4. ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ВЧИТЕЛЯ ДО РОБОТИ З ОБДАРОВАНИМИ УЧНЯМИ

Теоретико-методологічні основи підбору змісту підготовки вчителів до роботи з обдарованими учнями. Організаційні форми підготовки вчителів до роботи з обдарованими учнями. Методи підготовки вчителів до роботи з обдарованими учнями.

4. Структура навчальної дисципліни

Теми	Кількість годин			
	усього	у тому числі		
		лекції	семінари	сам.робота
Модуль 1. Теоретичні основи формування готовності вчителя до роботи з обдарованими учнями	32	8	4	20
1. Сутність поняття «готовність вчителя до роботи з обдарованими учнями»	14	4	2	8
2. Теоретичні основи визначення змісту формування готовності вчителя до роботи з обдарованими учнями	18	4	2	12
Модуль 2. Практичні підходи формування готовності вчителя до роботи з обдарованими учнями	58	8	10	40
Тема 3. Діагностика готовності вчителя до роботи з обдарованими учнями	30	4	6	20
Тема 4. Формування готовності вчителя до роботи з обдарованими учнями	28	4	4	20
Всього годин	90	16	14	60

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Чи є поняття «готовність вчителя до роботи з обдарованими учнями» універсальним для всіх рівнів загальної середньої освіти?	2
2.	Структура поняття «готовність вчителя до роботи з обдарованими учнями»	2
3.	Особливості створення опитувальника для визначення рівня теоретичної складової готовності вчителя до роботи з обдарованими учнями	2
4.	Способи визначення рівня практичної готовності вчителя до роботи з обдарованими учнями	2
5.	Підбір методик для визначення психологічної готовності вчителя до роботи з обдарованими учнями	2
6.	Як обрати найефективніші форми підготовки вчителя до роботи	2

	з обдарованими учнями	
7.	Методики підготовки вчителів до роботи з обдарованими учнями	2
	Разом	14

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Підготовка вчителів до роботи з обдарованими учнями у країнах Європи, США, Китаю	6
2	Зробити аналіз наявних програм для підготовки майбутніх вчителів до роботи з обдарованими учнями у закладах вищої освіти	6
3	Проаналізувати стан наявності та особливості створення методик діагностики готовності вчителів до роботи з обдарованими учнями у країнах Європи, США, Китаю	6
4	Зробити аналіз інтернет ресурсів, які сприяють формуванню готовності вчителів до роботи з обдарованими учнями	6
5	Проаналізувати інноваційні технології роботи з обдарованими учнями	6
6	Проаналізувати шляхи взаємодії учителя з учнем через інтернет засоби	6
7	Проаналізувати інтернет-спільноти вчителів, які працюють з обдарованими учнями	6
8	Проаналізувати форми і методи підготовки учителів до роботи з обдарованими учнями	6
10	Розробити тренінг для вчителів, як складову програми підготовки вчителів до роботи з обдарованими учнями	12
	Разом	60

7. Питання підсумкового контролю (заліку)

Тема 1. СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ «ГОТОВНІСТЬ ВЧИТЕЛЯ ДО РОБОТИ З ОБДАРОВАНИМИ УЧНЯМИ»

1. Розкрити сутність поняття «готовність».
2. Розкрити сутність поняття «професійна готовність».
3. Назвати критерії професійної готовності вчителя.
4. Перерахувати показники ступеня професійності вчителя.
5. На якій засадничій тезі будується поняття «готовність вчителя до роботи з обдарованими учнями»?
6. Розкрити сутність поняття «готовність вчителя до роботи з обдарованими учнями»?

Тема 2. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИЗНАЧЕННЯ ЗМІСТУ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ВЧИТЕЛЯ ДО РОБОТИ З ОБДАРОВАНИМИ УЧНЯМИ

1. Описати та аргументувати зміст теоретичної складової готовності вчителя до роботи з обдарованими учнями?
2. Розкрити та пояснити зміст практичної складової готовності вчителя до роботи з обдарованими учнями?
3. Розкрити зміст мотиваційної складової готовності вчителя до роботи з обдарованими учнями?
4. Пояснити зміст особистісної складової готовності вчителя до роботи з обдарованими учнями?

Тема 3. ДІАГНОСТИКА ГОТОВНОСТІ ВЧИТЕЛЯ ДО РОБОТИ З ОБДАРОВАНИМИ УЧНЯМИ

1. На яких теоретичних підходах будується комплексна методика діагностики готовності вчителя до роботи з обдарованими учнями?
2. Які завдання виконує методика діагностики готовності вчителя до роботи з обдарованими учнями?
3. Які методи використано при створенні методики діагностики готовності вчителя до роботи з обдарованими учнями?
4. Яким чином можна визначити інтегровану оцінку готовності педагогів до роботи з обдарованими учнями?
5. Яким чином розроблено показники та критерії методики діагностики готовності вчителя до роботи з обдарованими учнями?
6. Які методики діагностики готовності вчителів до роботи з обдарованими учнями використовують у країнах Європи, США та інших?
7. Як виявити емоційні бар'єри у вчителів при підготовці їх до роботи з обдарованими учнями?
8. Як виявити інтелектуальні бар'єри у вчителів при підготовці їх до роботи з обдарованими учнями?

Тема 4. ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ВЧИТЕЛЯ ДО РОБОТИ З ОБДАРОВАНИМИ УЧНЯМИ

1. Як здійснюється підготовка вчителів до взаємодії з обдарованими учнями у закладах вищої освіти.
2. Як реалізується підготовка вчителів до роботи з обдарованими учнями у системі післядипломної освіти.
3. Розкрити умови ефективності впровадження програми підготовки вчителів до роботи з обдарованими учнями.

4. Назвати та охарактеризувати методи підготовки вчителів до роботи з обдарованими учнями.

5. Проаналізувати організаційні форми підготовки вчителів до роботи з обдарованими учнями.

8. Методи навчання

При вивченні курсу застосовуються три групи методів навчання:

- методи організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності;
- методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності;
- методи контролю і самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності.

Перша група охоплює вербальні методи передачі і сприймання навчальної інформації (розповідь, лекція); наочні (ілюстрація, презентація); практичні (вправи, групові та індивідуальні завдання).

В межах самостійної роботи – робота з книгами, методичними матеріалами, інтернет-джерелами, творчі завдання.

При вивченні курсу активно використовуються інтерактивні методи (при веденні лекцій та практичних занять) та проблемно-пошукові методи навчання (як при веденні аудиторних занять, так і при організації самостійної роботи студентів).

Методи за характером навчально-пізнавальної діяльності аспірантів: фасилітації як пріоритетний в умовах пандемії, проблемного навчання (проблемного викладання матеріалу, створення проблемних ситуацій, групова дискусія); частково-пошуковий (евристичних запитань); дослідницький (наукові доповіді, наукові повідомлення).

Методичні прийоми як компоненти методів: вербальні (бесіда, розповідь, пояснення, дискусія); ілюстративно-демонстраційні (ілюстрування), прикладні (практичні завдання); інтерактивні (мозковий штурм).

Форми навчальної взаємодії

Форми: лекції, практичні заняття, самостійна робота аспірантів ділові ігри, самоаналіз виконаних завдань, зустрічі з практикуючими вчителями, викладачами закладів вищої педагогічної освіти, працівниками закладів післядипломної освіти тощо.

Форми СРС

Підготовка до лекцій, тестування, модульного контролю, заліку. Вивчення джерел, рекомендованих до самостійного опанування.; підготовка рефератів і доповідей, інтернет-оглядів та есе з тематики курсу.

Застосування у навчальному процесі колоквиуму як форми і фасилітації

9. Оцінювання

Форми поточного контролю: поточне оцінювання, індивідуальне опитування, фронтальне опитування, перевірка домашніх завдань, перевірка індивідуальних завдань.

Форми модульного контролю: письмова контрольна робота, підсумкове тестування, реферати і переклади.

Принципи, критерії, процедура та шкала оцінювання

Принципи: самооцінювання і взаємооцінювання.

Критерії самооцінювання рефератів (20 балів): використання зарубіжних і вітчизняних інформаційних ресурсів, запитання і тестове завдання до тексту доповіді, унаочнення текстів доповідей

Критерії самооцінювання якості вивчення тем: доповіді з опрацьованими темами занять: запитання і тестове завдання до тексту доповіді, унаочнення текстів доповідей (10 балів).

Критерії взаємооцінювання практичних робіт: якість оформлення доповіді, тез, статей, підрозділів першого розділу, висновку до розділу за темою дослідження, що передбачені індивідуальними планами наукової роботи (30 балів).

Залік: 40 балів:

1 - 10 балів: часткове неструктуроване відтворення матеріалу у межах лекційного курсу.

11 - 20 балів: структуроване відтворення матеріалу у межах лекційного курсу, систематизований виклад матеріалу у межах лекційного курсу.

21- 30 балів: логічний вичерпний виклад матеріалу у межах лекційного курсу та основної літератури; творче оперування матеріалом;

31-40: використання додаткових джерел та інтернет-ресурсів, відповідність результатів власного дослідження індивідуальному плану наукової роботи.

Розподіл балів за 100-бальною шкалою	
Поточний контроль (ПК)	
Форми поточного контролю змістових модулів	Максимальні бали
Реферат за самостійно обраною позапрограмовою темою	1 тема = 10 балів
Перевірка виконання практичних завдань	1 тема = 10 балів
Усна доповідь, доповнення (робота в аудиторії за темами	1 тема = 10 балів

лекцій)	
Контрольна робота (за темою однієї лекції і однієї практичної)	Всього 10 балів (5 балів - лекція і 5 балів -практична)
Спільна з викладачем розробка навчально-методичного забезпечення фахових або вибіркових дисциплін	Бонусні бали (до 20 балів)
Залік	40 балів
Разом за семестр	<i>100</i>

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для заліку
90-100	A	зараховано
82-89	B	
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	
35-59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
01-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Форми організації освітнього процесу, види навчальних занять і оцінювання результатів навчання регламентуються Положенням про організацію освітнього процесу в Інституті обдарованої дитини НАПН України.

Політика виставлення оцінок: кожна оцінка виставляється відповідно до розроблених викладачем та заздалегідь оголошених здобувачам критеріїв, а також мотивується в індивідуальному порядку на вимогу здобувача. У випадку не виконання здобувачем усіх передбачених навчальним планом видів занять до заліку він не допускається; пропущені заняття обов'язково мають бути відпрацьовані.

Відвідування є обов'язковим (за винятком випадків, коли існує поважна причина, наприклад, хвороба). Якщо здобувач не може бути присутнім на заняттях, він має самостійно опрацювати матеріал та пройти з нього тестування.

Порядок зарахування пропущених занять. Відпрацювання пропущеного заняття з лекційного курсу здійснюється шляхом підготовки і захисту реферату за відповідною темою у вигляді презентації. Захист реферату відбувається відповідно до графіку консультацій викладача. Відпрацювання пропущеного практичного заняття здійснюється шляхом

самостійного виконання завдання і його захисту відповідно до графіку консультацій викладача.

Політика академічної поведінки та доброчесності: конфліктні ситуації мають відкрито обговорюватись в академічних групах з викладачем, необхідно бути взаємно толерантним, поважати думку іншого. Плагіат та інші форми нечесної роботи неприпустимі. Всі індивідуальні завдання здобувач має виконати самостійно із використанням рекомендованої літератури й отриманих знань та навичок. Цитування в письмових роботах допускається тільки із відповідним посиланням на авторський текст. Недопустимі підказки і списування.

Норми академічної етики: дисциплінованість; дотримання субординації; чесність; відповідальність; робота в аудиторії з відключеними мобільними телефонами. Повага один до одного дає можливість ефективніше досягати поставлених командних результатів.

Дотримання академічної доброчесності здобувачів і викладачів регламентується положенням Інституту обдарованої дитини НАПН України «Про академічну доброчесність».

11. Рекомендована література

Основна

1. Антонова О.С. Теоретичні та методичні засади навчання педагогічно обдарованих студентів: Монографія. – Житомир: Вид-во ЖДУ, 2007. – 472 с.

2. Голубєва І. В. Національні стандарти підготовки вчителя до роботи з обдарованими учнями у США. Духовність особистості: методологія, теорія і практика. 2017. № 6(81). С. 58-65.

3. Євтух М.Б., Носко М.О., Волощук І. С. Психологія і педагогіка креативного розвитку обдарованої особистості : монографія. / М.Б. Євтух, М.О. Носко, І.С. Волощук. – Чернігів: Десна Поліграф, 2017. – 600 с.

4. Професійна освіта: андрагогічний підхід: монографія / кол. авторів; за ред. О. А. Дубасенюк. Житомир: Вид. О. О. Євенок, 2018. 452 с.

5. Соціально-педагогічне проектування розвитку обдарованості учня в системі навчально-виховного процесу : посібник / За заг. ред. О.В.Киричука. – К. : Інститут обдарованої дитини, 2014. – 192 с.

6. Стратегії формування творчої особистості: методи, прийоми, форми : монографія / авт. кол.: В.Г. Кремень, В.В. Ільїн, Є.Р. Борінштейн, М.С. Гальченко, М.В. Ліпін, Д.В. Погрібна, Н.В. Савчук, О.А. Федорчук. – Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2020. – 320 с.

Додаткова

1. Сучасні технології освіти дорослих : посіб. / авт. кол. : Л. Б. Лук'янова, О. В. Аніщенко, Л. Є. Сігаєва, С. В. Зінченко, О. В. Баніт, Н. І. Дорошенко. Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2013. 182 с.
2. Алфімов В. М. Професійне довголіття шкільного вчителя /В. М. Алфімов // Духовність особистості : методологія, теорія і практика. - № 5 (74), 2016. – С. 22–28.
3. Вінник Н. Психолого-педагогічні підходи до особистісного розвитку інтелектуально обдарованих старшокласників: методичні рекомендації. К.: Інститут обдарованої дитини, 2014. 26 с.
4. Кунгурцева Л. Психологічна допомога обдарованим дітям в умовах школи-інтернату: монографія. К.: Інститут обдарованої дитини, 2014. 242 с.
5. Лучинкіна А. Психологічні особливості соціалізації обдарованих дітей у віртуальному просторі: монографія. К.: Інститут обдарованої дитини, 2014. 252с.
6. Поліхун Н. Дистанційна підтримка дослідницької діяльності учнів: методичні рекомендації. К.: Інститут обдарованої дитини, 2014. 87 с.
7. Постова К. Психологічні умови розвитку дослідницьких здібностей обдарованих учнів: монографія. К.: Інститут обдарованої дитини, 2014. 96 с.
8. Виявлення та підтримка обдарованих дітей. Тренінг для педагогів // Психолог. 2014. № 9. С. 18-19.

12. Інформаційні ресурси

<https://lib.iitta.gov.ua/view/divisions/inst=5Fgif=5Fchild/>
<http://biblos.iod.gov.ua/catalog.php>
<http://otr.iod.gov.ua/>